

"נושמים לרווחה במרכז עוצמה"

מערך המענים והסיוע למשפחות החיות בעוני

תדריך למחלקה ולמלווה עוצמה בכללת המשפחה במרכז עוצמה

כלי עזר להטמעה ארגונית ומקצועית של כלכלת המשפחה
במרכז עוצמה

בשיתוף ארגון פעמונים

שותפים לכתיבה לפי סדר הא-ב':
טלי אזולאי, רכזת מחוז ירושלים, תוכנית "נושמים לרווחה במרכז עוצמה"
מיכל הראל, רכזת כוח אדם, מחשוב והכשרות, ארגון פעמונים
נורית ויסברג-נקאש, מפקחת ארצית תחום משפחה, השירות לפרט ומשפחה, משרד העבודה, הרווחה
והשירותים החברתיים
אפרת כהנא-בקלר, מנהלת פיתוח מרכזי עוצמה, אשלים-ג'וינט ישראל
טל קדרוני, רכזת מחוז מרכז, תוכנית "נושמים לרווחה במרכז עוצמה"
זיוה שגיב, מנהלת תוכנית, אשלים-ג'וינט ישראל
יהודה שלם, יועץ כלכלי מחוזי, ארגון פעמונים
נעמי שרון, מנהלת תכניות, ארגון פעמונים

עריכה לשונית - אלישבע מאי
עיצוב והפקה - צוות ההוצאה לאור: **פנינה נחמיאס ורן רובנר**, ג'וינט ישראל
הודפס בדפוס _____
תדריך זה נכתב בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד והוא מיועד לגברים ולנשים במידה שווה.
אוקטובר 2017 / תשרי תשע"ח

תוכן עניינים

5	פתח דבר
9	מבוא
11	מבנה התדריך
11	איך להשתמש בתדריך.....
12	רציונל ורקע מקצועי בתחום כלכלת המשפחה
12	מהי כלכלת המשפחה?
13	הצורך והחשיבות של נושא כלכלת המשפחה
14	מעטפת מקצועית לתמיכה בתחום כלכלת המשפחה
15	יועץ כלכלת משפחה מחוזי.....
17	מלווה עוצמה ברשות
20	יועץ כלכלת משפחה ברשות
21	תהליך כניסה לתפקיד של מלווה עוצמה
22	הרחבה על עבודת מלווה עוצמה
23	עבודת המלווה ברמה הפרטנית.....
24	עבודת המלווה ברמה הקבוצתית
25	עבודת המלווה ברמה הקהילתית.....
26	ממשקי העבודה של מלווה עוצמה
27	מערך הכשרות והדרכות
		נספחים
29	נספח 1: אינטייק כללי במיקוד על ניהול התקציב המשפחתי
33	נספח 2: סדר הפעולות של המלווה בכלכלת המשפחה.....

פתח דבר

בתכנון האסטרטגי של אשלים לשנים 2016-2020 הוחלט לקדם תכניות שממוקדות במשפחה ובקהילה הן כמערכות תומכות והן כאוכלוסיות יעד.

במסגרת זו המשפחה הוגדרה כמערכת מיטיבה לחבריה ולמטרה זו הוגדרו יעדים מכווני תוצאה:

- המשפחה מפתחת חוסן עבור חבריה
- המשפחה שייכת לקהילתה ומעורבת בה
- הורים מתפקדים באופן מיטבי ומרגישים מעורבים בחיי ילדיהם

ביחידה לקהילה ומשפחה שבתוכה נמצאת תוכנית "נושמים לרווחה במרכז עוצמה" הוחלט להתמודד עם הבעיה שמחקרים רבים מראים שבהתמודדות עם סוגיית העוני, חוות משפחות רמת עומס גבוהה, שהטיפול בו כרוך בהשקעת זמן, בכוחות פיזיים ונפשיים ובהוצאות כלכליות רבות. לצד זאת, הנתונים מצביעים על מחסור בשירותים למשפחה ועל צרכים מגוונים שאינם מקבלים מענים ראויים(נאון, מורגנשטיין, שימעל וריבליס, 2000, שגיב, מילשטיין ובן 2011).

תוכנית "נושמים לרווחה במרכז עוצמה" הינה תוכנית הוליסטית הנותנת מערך מענים למשפחות שחיות בעוני.

מערך המענים כולל את מרכיב **ההתנהלות הכלכלית**. מרכיב זה נועד לסייע למשפחה בהסדרת החובות ובניהול התקציב השוטף. חיזוק ההתנהלות הכלכלית אצל משפחות שחיות בעוני עוזר לפתח את החוסן אצל המשפחה וילדיה ומפנה את ההורים לתפקד באופן מיטבי עבור ילדיהם כפי שהגדרנו ביעדים של התכנון האסטרטגי של אשלים כאמור לעיל.

שמואל ילמה

ראש היחידה לקהילה ומשפחה, ג'וינט ישראל - אשלים

אני שמח לברך אתכם בהקדמה לתדריך זה, המונח לפניכם.

העשייה שלכם ושל כולנו נוגעת בחייהן של משפחות.

בעידן המודרני משפחות נדרשות להחזיק הן בידע כלכלי והן בהרגלים ובדפוסים כלכליים, כדי למנוע הידרדרות במצבן הכלכלי ואף לשפרו.

אתם, כמלווים, נדרשים לכמה משימות מורכבות: ראשית, להסתכל על צורכי המשפחות בהיבט של כלכלת המשפחה. במקביל, אתם נדרשים להבין ולהכיר את החסמים והאתגרים שהמשפחות מתמודדות עמם וגם את הכוחות שלהן, ולבסוף, באחריותכם לסייע בידי המשפחות, מתוך כבוד והערכה, לרכוש כלים, ידע ומיומנויות, שישפרו את מצבן הכלכלי של המשפחות שבטיפולכם.

התוכנית "נושמים לרווחה במרכז עוצמה" מושתתת על התפיסה, כי סיוע למשפחה החיה בעוני חייב לכלול גם את רכיב התנהלות כלכלית. הרכיב הזה, שהוגדר כאחד מצירי ההתערבות בתוכנית, יכול לא רק לסייע למשפחה בהסדרת החובות ובניהול התקציב השוטף, אלא להעצים אותה ואת הכוחות שלה, כדי להכין אותה להתמודדות עם אתגרי העידן שבו אנו חיים.

כארגון הפועל למעלה מ-20 שנה בקרב משפחות הנמצאות בעוני ובמצוקה כלכלית למדנו, שאם מסייעים בתיווך ובמתן כלים למשפחות באופן מעצים, תוך עידוד ותקווה לעתיד טוב יותר, הרי שהמשפחות מרבות להשתמש בידע הנרכש ולתרגל את הכלים הללו.

זכרו, הכוח לשנות ולשפר את מצבן של המשפחות נמצא בידיהן. עליכם לספק להן את הכלים לעשות זאת, ולשם כך בדיוק נועד תדריך זה..

אני מאחל לכולכם המשך עשייה ברוכה, מאתגרת ומספקת,

אוריאל לדרברג

מנכ"ל פעמונים

מערך המענים, שמספקת התוכנית "נושמים לרווחה במרכז עוצמה" מוגש לכם בתדריך זה ביזמת משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים, שאליו הצטרפו ג'וינט ישראל, קרן רש"י והשלטון המקומי. התדריך מכוון לסייע לאנשים ולמשפחות החיות בעוני ובהדרה לשפר את מצבן הכלכלי וליצור מוביליות בחייהן באמצעות מענים ברמה הפרטנית, הקבוצתית והקהילתית.

מערך המענים מגדיר שישה תחומי התערבות מרכזיים, שאחד מהם הוא כלכלת המשפחה. זאת, לאור המציאות המצביעה על כך, שאנשים החיים בעוני מתמודדים עם פער גבוה בין הכנסות להוצאות וקיומם של חובות גבוהים, המשפיעים על כל תחומי החיים ואף מהווים חסם ליצירת שינוי במצבם.

התערבות עם אנשים ועם משפחות בעוני ובהדרה בתחום הכלכלי מהווה חלק מתוכנית התערבות רחבה, המותאמת לצורכי המשפחה ולרצונותיה. התערבות זו, בדומה לתחומים אחרים, מתבצעת בהתאם לעקרונות התוכנית, לפיהם המשפחה, בליווי הצוות המקצועי ובתמיכתו, מגדירה את צרכיה ואת התוצאות הרצויות לה ודרך הפעולה להשגתן. לצוות המקצועי אחריות לקיום השיח עם המשפחה ולהנגשת המשאבים הנדרשים לה בדגש על מחויבות להתייצב לצדה במאבקה לשינוי מציאות חייה.

תדריך זה, מהווה נדבך נוסף בהנגשת ידע וכלים לצוותים המקצועיים במחלקות לשירותים חברתיים בכלל, למלווי משפחות ולמלווי עוצמה בפרט, בכל הקשור בתפקידם בתחום כלכלת המשפחה.

בהצלחה!

נורית ויסברג

מפקחת ארצית תחום משפחה
השירות לרווחת הפרט והמשפחה

זיוה שגיב

מנהלת תוכנית
נושמים לרווחה במרכז עוצמה

מבוא

תדריך זה הוא פרי של עבודה מאומצת להגדרת ציר ניהול כלכלת המשפחה בפעילות מרכז עוצמה. כלכלת המשפחה הוגדרה כציר התערבות כבר בתחילת דרכה של התוכנית "נושמים לרווחה במרכז עוצמה", אך העשייה המבורכת שלכם, הצוותים בשטח, והצרכים שהציפו המשפחות שהשתתפו בתוכנית, חייבו אותנו לבסס ולהעמיק ציר התערבות זה, כדי להעניק מענים מותאמים ואיכותיים ללקוחות המרכז. התאמה זו התאפשרה מעצם היותה של התוכנית דינמית ומתפתחת.

התדריך שלהלן מיועד לסייע באופן מיטבי למלווי עוצמה בתחום כלכלת המשפחה במרקם המקצועי של מרכזי עוצמה, שהוקם לפני כשנה, וכחלק נוסף מהסתכלות כוללת על צורכי המשפחה.

התדריך מיועד הן למנהלי המחלקות ולמדר"צים האחראים על מרכזי העוצמה והן לצוותי מרכז עוצמה. התדריך כולל התייחסות מעמיקה לתפקידו של מלווה עוצמה כרפרנט של תחום כלכלת המשפחה. מיצובו של מלווה עוצמה בתפקידו יבסס את הערך המוסף המקצועי שלו מול יתר בעלי התפקידים במרכז, יטיב וימקד את המענים שיינתנו למשפחות על ידו ו/או על ידי אנשי הצוות האחרים.

קידום המשפחות בתחום ההתנהלות הכלכלית היא משימה של כל אנשי הצוות במרכז עוצמה. בהמשך התדריך תוכלו לעיין בממשקים של כלל בעלי התפקידים בציר התערבות זה.

אנו תקווה, כי תעשו שימוש מועיל בכתוב כאן. מאחר שזוהי גרסה ראשונה של התדריך נשמח לקבל משוב על פעילות ההטמעה בשטח, תגובות, הערות ושאלות וכן רעיונות למידע ולכלים החסרים כאן. אנו נעשה כמיטב יכולתנו להתייחס לדברים ולהרחיב את הגרסאות הבאות של התדריך. את הערותיכם אנא שלחו אל:

אפרת כהנא-בקלר: Efratk@jdc.org

נעמי שרון: noemi.sharon@paamonim.org

צוות התוכנית - הפיקוח המחוזי והרכז המחוזי של התוכנית - עומדים לרשותכם כדי לסייע ככל האפשר בהטמעת התפקיד החדש של מלווה בתחום כלכלת המשפחה במרכז עוצמה ובמחלקה.

מבנה התדריך

התדריך כולל ארבעה חלקים:

- א. **רציונל ורקע מקצועי בתחום כלכלת המשפחה:** בחלק זה, שהוא משמעותי ביותר בשירותי מרכז עוצמה, בו מובא ידע מקצועי ראשוני על אודות כלכלת המשפחה ומוצגים כלים לשיפור מצבם של אנשים החיים בעוני.
- ב. **מעטפת מקצועית:** חלק זה נועד לצוות הניהולי במחלקה ולצוות עוצמה והוא כולל מידע רלוונטי להבנת התפקידים בתחום כלכלת המשפחה בכלל ותפקידו של מלווה עוצמה בתחום כלכלת המשפחה, בפרט.
- ג. **הנחיות ומידע למלווה עוצמה בכניסתו לתחום כלכלת המשפחה:** חלק זה כולל מידע המכוון את מלווה עוצמה לביצוע תפקידו בצורה מיטבית בחודשים הראשונים לכניסתו למחלקה ולמרכז עוצמה.
- ד. **הכשרות והדרכות לבעלי תפקידים בתוכנית בתחום כלכלת המשפחה.**
כמו כן, התדריך כולל **נספחים**, ובהם אינטייק וסדר הפעולות שעל המלווה לבצע.

איך להשתמש בתדריך?

התדריך מיועד הן לצוות הניהולי במחלקה, הן לצוות עוצמה והן למלווה עוצמה, שהוכשר בתחום כלכלת המשפחה. אנו ממליצים לכל הקוראים לקרוא **את כל חלקי התדריך**, אך להתמקד בחלקים המיועדים עבורם. נוסף על כך, מומלץ שצוות מרכז עוצמה יקרא יחד חלקים רלוונטיים מהתדריך, כדי לתכנן כיצד להוציא לפועל את ההנחיות במחלקה המסוימת, בהתחשב בתנאים הייחודיים לה. המלצתנו, בחודשי העבודה הראשונים לחזור מעת לעת למדריך, כדי לקבל תשובות והסברים בשעת הצורך.

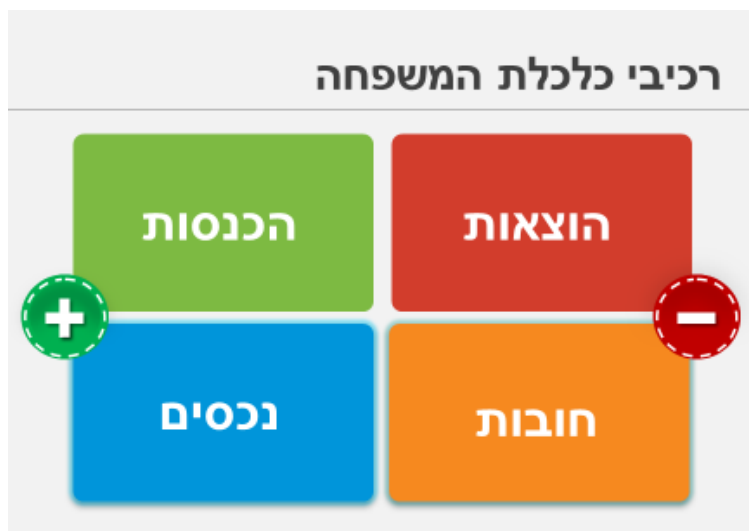
אנו מקווים שתיעזרו בתדריך ותשובו אליו מעת לעת, בעיקר בחודשי העבודה הראשונים, על מנת לקבל ממנו תשובות והסברים בשעת הצורך.

רציונל ורקע מקצועי בתחום כלכלת המשפחה¹

א. מהי כלכלת המשפחה?

כלכלת משפחה הוא מונח שמשמעותו ניהול המערכת הפיננסית של המשפחה, הכוללת תכנון, בקרה ושליטה על כל אחד מהרכיבים הבאים:

- **הכנסות:** כלל ההכנסות מעבודה, מקצבאות, ממענקים, מהחזרי מס, משכר דירה על נכס בבעלות המשפחה, מסיוע בשכר דירה, ממתנות ומעזרה מההורים.
 - **הוצאות:** קבועות, תקופתיות ושוטפות.
 - **התחייבויות:** הלוואות, משיכת יתר, קנייה בתשלומים, פיגור בתשלומים, הוצאה לפועל, מרכז קנסות, שוק אפור, ועוד.
 - **נכסים:** דירה, רכב, חסכונות, פנסיה, קרן השתלמות, קופת גמל.
- המטרה היא להגיע למצב שבו ארבעת הרכיבים מצויים בשליטה ובבקרה של המשפחה, תוך תכנון הצרכים בטווח הקרוב והרחוק שלה.

1 מתוך: מודל עבודה בכלכלת המשפחה, אפרת כהנא-בקלר ונעמי שרון.

ב. הצורך והחשיבות של נושא כלכלת משפחה

למשפחות בעוני ובהדרה קשיים ואתגרים מובנים, המשפיעים על ניהול מאוזן של כלכלתן. המידע הקיים במערכת הממוחשבת של התוכנית "נושמים לרווחה במרכזי עוצמה" מצביע על הנתונים הבאים²:

- סך החובות של המשפחות בתוכנית גבוה מ- 254,626,000 ₪.
- עלות חוב ממוצע למשפחה הוא 148,000 ₪.
- ל-2,103 מכלל המשפחות יש חובות כמפורט:
 - ל-38% מהמשפחות יש חובות לבנקים.
 - ל-22% מהמשפחות להוצאה לפועל.
- הניסיון מראה, כי חוסר איזון כלכלי וחובות מייצרים מצבי לחץ ומצוקה בתחומי חיים נוספים, כמו למשל: יחסים במשפחה, קשיי תעסוקה וחוסר איזון נפשי, המקשים עוד יותר על התמודדות עם האתגרים.

מעטפת מקצועית לתמיכה בתחום כלכלת המשפחה

כדי להגיע לתוצאות הסופיות המצופות יצרנו מעטפת מקצועית לתמיכה בתחום כלכלת המשפחה. מעטפת זו מסייעת לצוותים להגיע לתוצאות הביניים המצופות:

המעטפת כוללת:

ברמה המחוזית

- יעץ מחוזי** לכלכלת המשפחה
- מחוז צפון: 75% משרה.
 - מחוזות המרכז וירושלים: 50% משרה.
 - מחוז דרום: 25% משרה.

ברמת הרשות

- **מלווה עוצמה:** מתמקד בניהול כלכלת המשפחה ומהווה מקור ידע לצוות התוכנית ולעובדי המחלקה.
- **יועץ יישובי בהתאם לצורכי היישוב** (צורכי היישוב: מספר רב של לקוחות במרכז עוצמה, הזקוקים לליווי כלכלי מעבר ליעדים של מלווה עוצמה).
- מרכז עוצמה המזדהה צורך בהעסקת יועץ כלכלת משפחה יישובי, לפי שעות, רשאי להשתמש בתקציב הפעילות למטרה זו, לאחר הגדרת יעדים לעבודת היועץ.

להלן פירוט התפקידים

א. יועץ כלכלת משפחה מחוזי

תפקידים

- ייעוץ והכוונה למלווה עוצמה בהטמעת מודל ניהול כלכלת משפחה מיטבי, בהתאם לאופי ולצורכי הרשות והצוות.
- מתן כלים לעו"ס לשילוב הרכיב הכלכלי בתוך התהליך השיקומי הכולל של המשפחה.
- הטמעת המודל של כלכלת המשפחה בהכשרות המתמשכות לעו"סים ולמלווים במרכזי עוצמה.
- ליווי וייעוץ שוטף של המלווים בתחום הכלכלי בתוכנית "נושמים לרווחה במרכזי עוצמה" באמצעות מלווה עוצמה, לפי היקף הפניות והצרכים.
- ייעוץ והכוונה טלפונית לצוותים במרכזי עוצמה למתן מענים לפונים.
- תיווך לאנשי מקצוע ולגופים שונים לשם ייעוץ מקצועי בנושאים, כמו ביטוח, בנקים, סיוע משפטי.
- תכנון סדנאות והרצאות מרוכזות והעברתן לצוותי המחלקות לפי צורכי המחוז והרשויות.
- במקרים מורכבים במיוחד ייעוץ ישיר למשפחות כדי לדייק במתן מענה מקצועי.

תחומי הפעילויות והמדדים

תחום	פעילות	מדדים	הערות
הכשרות	הכשרות מקצועיות למלווי עוצמה	אחת לחודשיים	
	הכשרות מקצועיות לעו"סים/מלווים	אחת לרבעון	
	הכשרת מלווים חדשים	שלושה מפגשים אחת לרבעון	תלוי באחוז תחלופת כוח האדם
	סדנאות/הרצאות לצוותי המחלקות ברשויות	אחת לרבעון	לפי הצורך
	הכשרת יועצים יישוביים	אחת לרבעון	לפי הצורך
העלאת המודעות לציר כלכלת משפחה	בנייה והעברת תכנים רלוונטיים לצוותים בתחום הייעוץ בנושאים הבאים: משכנתאות, ביטוחים, פנסיה וכדומה	אחת לרבעון	
	הצגת פנייה נבחרת או סיפור הצלחה מתוך הפניות השבועיות לכלל הצוותים	שבועי	
מענה לפניות מצוותים	מענה לפניות מלווים/עו"סים	ארבעים פניות בחודש	
	ברור הקושי בהפניות בסטטוס פתוח ומעקב עד סגירת הפנייה	כלל הפניות בסטטוס "פתוח"	
	מעקב ובקרה על התקדמות לאחר מענה לפנייה	רבע מכלל הפניות בחודש	
	מענה בתחום הייעוץ (משכנתאות, ביטוחים, פנסיה וכדומה)	עשר בחודש	
מענה פרטני למשפחות	פגישות עם משפחות "מורכבות" ברשויות	עד שלוש משפחות לחודש	בתיאום עם רכז המחוז
מענה פרטני לרשויות	מפגשי העשרה/חיזוק ברשויות	אחת לרבעון	יצירת קשר ישיר עם הרשות בתיאום עם רכז המחוז

ב. מלווה עוצמה ברשות

מלווה עוצמה הוא רפרנט של תחום כלכלת המשפחה במרכז עוצמה ומהווה מקור ידע בתחום לצוות התוכנית ולעובדי המחלקה.

כפיפות מנהלתית: לעו"ס במרכז עוצמה ברשות.

כפיפות מקצועית: לעו"ס במרכז עוצמה ברשות.

ליועץ כלכלת משפחה מחוזי, ארגון פעמונים.

היקף התפקיד

50% משרה לפעילויות בתחום כלכלת המשפחה, בתיאום ובהכוונה של עו"ס במרכז עוצמה ו/או של מדר"צ.

50% הנותרים ימלא את תפקידיו בהתאם לתדריך ומודל העבודה של התוכנית

תפקידי המלווה

ברמה הפרטנית

- ביצוע אינטייק כלכלי למשפחה למיפוי הצרכים והקשיים הכלכליים שלה (הכנסות, הוצאות, חובות ונכסים).
- בניית תוכנית התערבות עם הלקוחות, הכוללת:
 1. הכוונת הפונים לאיסוף ולארגון מסמכים כלכליים.
 2. ביצוע שיקוף לפונים למרכז על פי צורך.
 3. הכוונה לשירותים ולמענים אישיים על פי צורך, כגון ייעוץ משפטי, פנסיוני, ביטוחי, בנושאי משכנתא, ועוד. זאת, בהתייעצות עם היועץ המחוזי.
- מעקב ובקרה אחר תהליך שהלקוח עובר סביב ההתנהלות הכלכלית והסדרת החובות.
- יצירת ממשק צמוד עם רכז תעסוקה ועו"ס למיצוי זכויות סביב תהליך הגדלת ההכנסות של המשפחה, הסדרת חובות ומיצוי זכויות.
- אם הרשות החליטה לקחת יועץ רשותי לפי שעות - היועץ יהיה כפוף מקצועית למלווה. יינתן ייעוץ ללקוחות לפי הכוונת המלווה.

ברמה הקבוצתית

- מיפוי צורכי הפונים לצורך התאמה של מענים קבוצתיים.
- ניהול וליווי סדנאות, כולל היבטים לוגיסטיים ותוכניים.
- מעקב ובקרה אחר משתתפי הסדנאות במהלך הסדנה ולאחר סיומה לבחינת האפקטיביות ולמיפוי צרכים נוספים.

ברמה הקהילתית

- ייזום הרצאות וימי עיון, כולל היבטים לוגיסטיים ותוכניים.
- ייזום פעילויות קהילתיות המסייעות בצמצום הוצאות, כגון קנייה מרוכזת של מזון וספרי לימוד.
- יצירת שיתופי פעולה עם גורמים בקהילה: סניפי בנקים מקומיים, ארגונים חברתיים אחרים ועוד, שיסייעו בהגברת היעילות בכלכלת המשפחה.
- כתיבה והפצה של עלונים ודפי מידע, בהתייעצות עם היועץ המחוזי וצוות המרכז (רכז עוצמה ועו"ס למיצוי זכויות).

תחומי הפעילויות והמדדים

תחום	פעילות	מדדים	הערות
פרטני	אינטייק כלכלת המשפחה	50 פרטים ומשפחות בשנה	לרשותו אפשרות להפנות לקוחות למגוון המענים במרכז ובקהילה; לרכז תעסוקה להגדלת הכנסות; לעו"ס מיצוי זכויות וקהילה; לייעוץ משפטי בנושא חובות; לעובד סוציאלי לצורך הבנייה של תוכנית התערבות בתחומים אחרים, ועוד.
	בניית תוכנית התערבות בנושא עם המשפחה וליווי ליישומה	40 פרטים ומשפחות השנה	
קבוצתי	ניהול וליווי סדנאות בתחום כלכלת המשפחה	שלוש סדנאות בשנה. כל סדנה של 8 מפגשים לפחות	
קהילתי	הרצאות/ימי עיון	שלוש הרצאות בשנה ללקוחות יום עיון אחד בשנה לעובדי המחלקה	
	הפצת דפי מידע/ עלונים	פעם ברבעון לכל הפחות	בשיתוף כל צוות עוצמה וכנהוג במרכז
	פעולות קהילתיות	פעמיים בשנה, כאשר פעילות אחת מתמשכת לאורך השנה	
	שיתופי פעולה עם מחלקות בעירייה, בנקים, ועוד	שתי שותפויות בשנה	האחריות על תחזוק השותפות - על כל צוות עוצמה
	הכשרת קבוצת פעילים לליווי כלכלי ללקוחות המחלקה	פעם בשנה	

ג. יועץ כלכלת משפחה ברשות בהתאם לצורכי היישוב

בצורכי היישוב הכוונה, כאשר יש מספר רב של לקוחות במרכז עוצמה הזקוקים לליווי כלכלי מעבר ליעדים של מלווה עוצמה. רצוי להוועץ במפקח וברכז המחוז לפני שמחליטים לקחת יועץ חיצוני.

תפקידים

- קידום הפעילות הכלכלית במרכז עוצמה בקרב הצוות והלקוחות.
- העברת סדנאות מרוכזות (פרטניות וקבוצתיות) והרצאות למשפחות בהתאם לצרכים.
- ייעוץ כלכלי ללקוחות המרכז במקרים מורכבים.
- הפנייה לייעוץ מקצועי בתחומים משיקים לכלכלת המשפחה על פי הצורך בתחומים: משפטי, בנקאות, משכנתא, ביטוח.
- ייעוץ לצוות התוכנית ברשות.

היקף השעות

במרכז גדול - 10 שעות שבועיות.
במרכז קטן - 5 שעות שבועיות.

הכשרה לתפקיד

הכשרה, הדרכה וחניכה באחריות מטה התוכנית במחוז.

אופן ההעסקה

פרילנסר. התשלום יתבצע לפי שעות מתקציב המרכז ובתעריף נש"מ.

כפיפות מנהלית: לעו"ס במרכז עוצמה ברשות.

כפיפות מקצועית: לעו"ס מרכז עוצמה ברשות וליועץ כלכלת משפחה מחוזי.

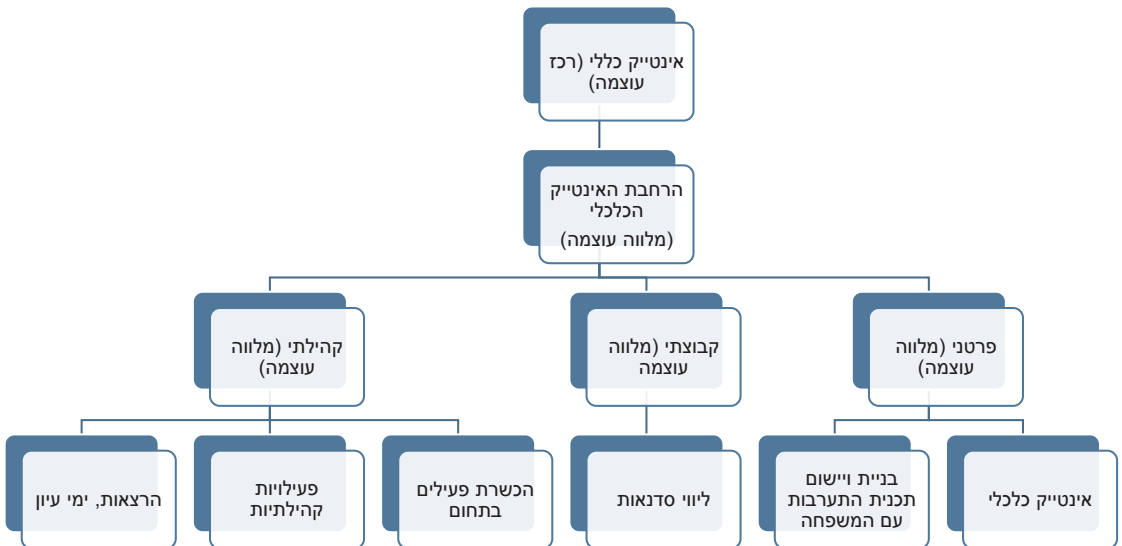
תהליך כניסה לתפקיד של מלווה עוצמה

זמן	פעולות
חודש ראשון	<ul style="list-style-type: none"> • ביצוע מפגש חשיפה עם צוות עוצמה - הסבר על הרציונל, הגדרת התפקיד והממשקים. • יצירת ממשק עבודה שוטף עם עו"ס מרכז עוצמה - התייעצות, דיווח, הצפת צרכים ארגוניים. • יצירת ממשקי עבודה שוטפים עם עו"ס מיצוי זכויות וקהילה ורכז התעסוקה - מיפוי צרכים משותפים, התייעצות לגבי לקוחות. • בניית תוכנית עבודה אישית בשיתוף עם עו"ס מרכז עוצמה לחודשיים הראשונים בתפקיד.
חודש שני	<ul style="list-style-type: none"> • מיפוי צרכים רלוונטיים לתחום כלכלת המשפחה. • מיפוי שותפים פוטנציאליים ברשות לתחום כלכלת המשפחה. • בניית תוכנית עבודה שנתית עם עו"ס מרכז עוצמה.
חודש שלישי	<ul style="list-style-type: none"> • ביצוע אינטייק לחמישה פרטים או משפחות. • בניית תוכנית ליווי לחמישה פרטים או משפחות.

הרחבה על עבודה של מלווה עוצמה

פירוט מרכיבי תפקיד

להלן פירוט עבודתו של מלווה עוצמה בתחום כלכלת המשפחה בשלוש הרמות: פרטנית, קבוצתית וקהילתית.

תהליכי העבודה ברשות בשלוש הרמות

רמה פרטנית

שלב	מה כולל השלב	כלים
אינטייק ובחירת משפחות	מיפוי לקוחות עוצמה ובדיקת הצרכים בתחום הכלכלי. ביצוע אינטייק כלכלי למשפחות מתאימות ומעוניינות (לאחר אינטייק כללי). הפניית משפחות למענה מתאים בהתאם לאינטייק (ליווי פרטני/סדנה). הפניית המשפחות לאיסוף מסמכים כלכליים לקראת שיקוף.	אינטייק כלכלי
שיקוף	משפחות המופנות למענה פרטני ימפו, בעזרת המלווה, את ההוצאות, ההכנסות החובות והנכסים שלהן בהתאם למסמכים שאספו. אם קיים קושי להמציא מסמכים - יבוסס המידע על אומדן המשפחה.	טופס שיקוף
הגדרת מטרה כלכלית ויעדים לתהליך	הגדרת מטרות ויעדים על ידי המשפחה בסיוע המלווה, לאור השיקוף.	
בהתאם למטרה - בניית תקציב, מעקב ביצועים, הסדרת חובות	הגדרת סדרי עדיפויות בהוצאות. בניית תקציב חודשי מותאם. בניית תקציב שנתי. מיפוי ותעדוף חובות. בניית תוכנית הבראה להסדרת החובות. ראו נספח 2 לסדר הפעולות	<ul style="list-style-type: none"> טופס סדרי עדיפויות ובניית תקציב טופס שיקוף חובות חוברת "רישומון" טופס תוכנית הבראה
תכנון עתידי	תכנון הוצאות עתידיות בטווח הקצר והארוך ושינויים מתוכננים במשפחה. ממשק עם רכז תעסוקה/מיצוי זכויות.	טבלת תכנון עתידי
הכנסת יועץ רשותי	בחינת הצורך לפי הביקוש לשירות לעומת היעדים של הרכז ולמול תוכנית העבודה של המרכז וההוצאות הכספיות המצופות - התייעצות והחלטה עם רכז עוצמה וצוות עוצמה.	

אינטייק כללי

יבוצע על ידי עו"ס במרכז עוצמה.

אינטייק כלכלי

מיפוי ראשוני של מצב המשפחה יבוצע על ידי מלווה עוצמה יש להנחות את המשפחה לדרישות התהליך ולהכנת מסמכים כלכליים

בניית תכנית התערבות

הצבת מטרות ויעדים עם המשפחה הגדרה של אופי התהליך (קצר/ארוך/ממוקד בתחום מסויים)

יישום תכנית התערבות

ליווי מלווה עוצמה על פי היעדים שנקבעו תיקוף התכנית בהתאם לצורך

סיכום

סיכום תהליך העבודה עם המשפחה ועם מלווה עוצמה החלטות להמשיך תהליך במרכז עם עו"ס עוצמה

רמה קבוצתית

שלב	מה כולל השלב	כלים
מיפוי צרכי פונים כדי להתאים מענים קבוצתיים	מיפוי הצרכים של הלקוחות בכלכלת המשפחה	כלי למיפוי של מרכז עוצמה
הבניית מענים קבוצתיים	תיאום סדנאות, הרצאות, ימי עיון, כולל היבטים לוגיסטיים ותוכניים	
ליווי משתתפי הסדנאות במהלך ולאחר סיום הסדנה	בחינת האפקטיביות של הסדנאות ולמיפוי צרכים נוספים ככל שיהיו	
ניהול מערך ההתערבות הקבוצתי	הסדרת הרישום, חיזור אחר לקוחות פוטנציאליים, תזכורות למשתתפים בהתאם לתוכנית ההתערבות, רישום נוכחים, הסדרת הכיתות, תיאום מול המנחים, ועוד.	

רמה קהילתית

שלב	מה כולל השלב	כלים
מיפוי קהילתי - מיפוי שותפים (בנקים, מחלקות גבייה וכו')	עריכת מיפוי משלים למיפוי שנערך במרכז עוצמה	כלי מיפוי
ייזום פעילויות קהילתיות המסייעות בצמצום הוצאות, כגון קנייה מרוכזת של מזון וספרי לימוד.		
הפצת דפי מידע ומידעונים	בהתייעצות עם היועץ המחוזי, צוות עוצמה והרכז	

ממשקי עבודה של מלווה עוצמה עם הצוות והמחלקה

<p>הפנייה והכוונת לקוחות המרכז למענים פרטניים בתחום כלכלת המשפחה על ידי מלווה עוצמה</p> <p>תכנון, ארגון והכוונה למלווה עוצמה בהפעלת מענים קבוצתיים בתחום כלכלת המשפחה, בהתאם לתוכנית העבודה של המרכז</p> <p>תיאום והכוונה להפעלת מענים קהילתיים ושותפיות רשותיים בתחום הכלכלי הדרכת המלווה בעבודה פרטנית עם המשפחות (חסמים רגשיים והתנהגותיים)</p> <p>הצפת צרכים מקצועיים שיש צורך בהכשרה נוספת לגביהם והשתלמות נוספת למלווה/לצוות</p> <p>תעדוף כלל המשימות והקדשת שעות לפונים על ידי מלווה עוצמה</p>	<p>עו"ס מרכז עוצמה</p>
<p>הפניית משפחות ממלווה עוצמה לרכז התעסוקה להגדלת ההכנסות</p> <p>הפניית משפחות מרכז התעסוקה למלווה עוצמה לסייע בניהול התקציב במקביל/אחרי תהליך תעסוקתי</p>	<p>רכז תעסוקה</p>
<p>הפניית לקוחות ממלווה עוצמה לעו"ס מיצוי זכויות לשם מיצוי זכויות</p> <p>הפניית לקוחות מעו"ס מיצוי זכויות למלווה עוצמה למתן מענים בכלכלת משפחה</p>	<p>עו"ס מיצוי זכויות וקהילה</p>
<p>צוות "נושמים לרווחה" יתייעץ בנושאים הקשורים לכלכלת המשפחה עם מלווה עוצמה</p> <p>צוות נושמים יפנה לקוחות למענים קבוצתיים/קהילתיים למלווה עוצמה</p>	<p>צוות "נושמים לרווחה"</p>
<p>הפצת ידע וכלים לצוות המחלקה בתחום כלכלת המשפחה</p> <p>עידוד הפניית לקוחות למענים פרטניים/קבוצתיים/קהילתיים בתחום כלכלת המשפחה במרכז</p>	<p>צוות המחלקה</p>
<p>עידוד הפניית לקוחות למענים פרטניים/קבוצתיים/קהילתיים בתחום כלכלת המשפחה במרכז</p> <p>דיווח ועדכון על לקוחות שקיבלו מענים בכלכלת משפחה</p>	<p>עו"ס משפחה</p>
<p>התייעצות מקצועית במקרים בעלי עניין ובסוגיות שוטפות</p> <p>הכשרות והשתלמויות</p>	<p>יועץ כלכלת משפחה מחוזי</p>
<p>תיאום לגבי המשפחות המלוות על ידי היועץ היישובי</p> <p>מעקב על ההתערבות הכלכלית שנעשית עם משפחות ולקוחות על ידי יועץ כלכלת משפחה רשותי</p>	<p>יועץ כלכלת המשפחה רשותי (לפי בחירה)</p>

מערך הכשרות והדרכות

מקור תקציבי	מס' מפגשים	מטרת ההכשרה	ההכשרה
תקציב הכשרות בחוזה העמותות עם המשרד	שישה מפגשים של חמש שעות כל מפגש	<ul style="list-style-type: none"> ↔ ליווי בתהליכים פרטניים של כלכלת המשפחה למשפחות/לקוחות בעוצמה ↔ איתור צרכים בנושא והפקת מענים קבוצתיים במרכז עוצמה. 	מלווי עוצמה
תקציב ההכשרות המתמשכות בג'וינט	יום לכל עו"ס	<ul style="list-style-type: none"> ↔ הבנת תפקיד עו"ס "נושמים לרווחה" ביחס לכלכלת המשפחה - ברמת העבודה עם המשפחה וברמת העבודה עם המלווה. ↔ ברמת העבודה עם המשפחה <ul style="list-style-type: none"> - הבנת החיבור של כלכלת המשפחה לתהליך ההתערבות עם המשפחה - קבלת כלים ומיומנויות טיפוליות להתמודדות עם מצבים המתעוררים במשפחות סביב תהליכי כלכלת המשפחה ↔ ברמת העבודה עם המלווה <ul style="list-style-type: none"> - היכרות עם ארגז הכלים והמיומנויות לעבודה של המלווה, כדי להבין את ההתערבות ולסייע לו במתן מענה מיטבי למשפחות. ↔ הפחתת חששות והפחדים מהעיסוק בנושא - עיבוד רגשי. 	עו"ס "נושמים לרווחה"
תקציב הכשרות בחוזה העמותות עם המשרד	יום לכל מלווה בתוכנית "נושמים לרווחה"	מתן ידע וכלים לגבי "היום שאחרי השיקוף" - שאיפה לאיזון ועבודה עם תקציב.	מלווי "נושמים לרווחה"
		היכרות עם עבודת המלווה בתחום כלכלת המשפחה: היכרות עם התפקיד בפן הכלכלי, ידע בסיסי: שיקוף הכנסות/ הוצאות, חובות ונכסים. בניית תקציב ותוכנית הבראה	מלוויים חדשים ב"נושמים לרווחה" ובעוצמה

נספחים

נספח 1: אינטייק כלכלי ללקוחות במיקוד על ניהול התקציב המשפחתי

1. מהי סיבת הפנייה לליווי בתחום הכלכלי?

2. האם את/ה עובד/ת? כמה זמן? האם יש לך הכשרה מקצועית? עבודות קודמות?

3. מהם מקורות ההכנסה של המשפחה?

4. האם יש תמיכה כלכלית או אחרת ממקור משפחתי או אחר?

5. כמה חשבונות עובר ושב קיימים על שמכם? _____

6. כמה כרטיסי אשראי עומדים לרשותך/ם? _____

7. באיזו תדירות פונה אליך הבנקאי בבקשה שתטפלי/בחריגות/במינוס בחשבון?

אחת לחודש _____

אחת לשלושה חודשים _____

אחת לחצי שנה _____

לא פונה _____

8. באיזו תדירות את/ה פונה ללקיחת הלוואות מבנק/חברת אשראי/משפחה/אחר?

אחת לחודש _____

אחת לשלושה חודשים _____

אחת לחצי שנה _____

אחת לשנה _____

לא פונה _____

9. אם חלק מחשבונות הבנק שלך היו מוגבלים/מעוקלים בשנה האחרונה או הינם כעת?

כן _____

לא _____

10. האם את/ה קונה מוצרים ושירותים בתשלומים?

כן _____

לא _____

11. אחת לכמה זמן חוזר חיוב מחשבונך (צ'ק/תשלום למשכנתא/הוראת קבע/החזר הלוואה?)

אחת לחודש _____

אחת לשלושה חודשים _____

אחת לחצי שנה _____

אחת לשנה _____

לא חוזר _____

12. מהו סכום החובות הכולל של משפחתך _____ ?

13. פרט את החובות:

שם הנושה	סכום
בנקים (כולל מינוס)	
חברות אשראי	
שוק אפור	
בני משפחה	
אחר	

14. האם מתנהל נגדך הליך משפטי כלשהו (הוצאה לפועל/פשיטת רגל/צו פינוי מהבית?)

כן _____

לא _____

15. האם את/ה מאוים/ת על ידי נושים/שוק אפור?

כן _____

לא _____

16. מי מבני הזוג אחראי מרכזי על ניהול הכספים בבית _____ ?

17. האם קיבלת בעבר סיוע/הדרכה/ליווי בתחום כלכלת המשפחה? אם כן, מתי?

18. על מנת להצליח להתאזן כלכלית, נדרשת השקעת זמן בלמידה של תחומים חדשים וביצוע מטלות שונות הקשורות בהבראה הכלכלית. האם את/ה פתוח/ה ללמידה ועשייה זו?
זו?

נספח 2: סדר הפעולות של המלווה בכלכלת המשפחה

מס"ד	שלב בתהליך	פעולה
1	שיקוף	שיקוף הוצאות/הכנסות/חובות/נכסים
2	שיקוף	תיוק וארגון מסמכים
3	שיקוף	בדיקה הר הכסף 1/2
4	שיקוף	בדיקה מסלקה פנסיאנית
5	חתירה לאיזון	בניית תקציב חודשי מותאם
6	חתירה לאיזון	חלוקת מסמך סדרי עדיפויות
7	חתירה לאיזון	חלוקת חוברת רשמון* והסבר לגבי אופן שימוש
8	חתירה לאיזון	סיכום ביצוע חודשי והסקת מסקנות
9	חתירה לאיזון	טיפים לצרכנות נבונה
10	חתירה לאיזון	הסבר לגבי קריאת מסמכים
11	חתירה לאיזון	ניתוח תלוש שכר וזכויות עובדים
12	מיצוי זכויות	מילוי טפסים להנחה בארנונה, חשמל
13	מיצוי זכויות	מילוי טפסים לסיוע בשכ"ד/דיוור ציבורי
14	מיצוי זכויות	בקשה למענק עבודה
15	מיצוי זכויות	בקשה לחזר מס
16	תקציב שנתי	בניית תקציב שנתי למשפחה
17	תקציב שנתי	עדכון נתוני תקציב לקראת שינויים מהותיים בהכנסות/הוצאות
18	תוכנית הבראה	בחינת כושר החזר של המשפחה
19	תוכנית הבראה	מיפוי מעגלי מימון פנימיים
20	תוכנית הבראה	מיפוי מעגלי מימון חיצוניים
21	תוכנית הבראה	פנייה לקרן הלוואות ללא ריבית
22	תוכנית הבראה	תיעודף חובות ובניית תוכנית הבראה למשפחה
23	תוכנית הבראה	הכנת המשפחה למו"מ מול נושים
24	תוכנית הבראה	ליווי למו"מ מול הנושים
25	תוכנית הבראה	שיתוף הנושים בתוכנית ההבראה
26	תוכנית הבראה	ליווי לבנק
27	תוכנית הבראה	ליווי להוצאה לפועל
28	תוכנית הבראה	ליווי לסיוע משפטי

מס"ד	שלב בתהליך	פעולה
29	תוכנית הבראה	מילוי טפסים להוצאה לפועל/מרכז קנסות
30	תכנון עתידי	שאיפה לחיסכון חודשי של כ-10% לפחות מהכנסות המשפחה
31	תכנון עתידי	חיסכון נוסף לתכניות עתידיות ידועות של המשפחה
32	ייעוץ מקצועי	מיחזור משכנתא
33	ייעוץ מקצועי	מיסוי
34	ייעוץ מקצועי	פנסיה וביטוח
35	כללי	הפניות לעו"ס מיצוי זכויות ורכז תעסוקה

*חוברת רשומון ניתנת להורדה מאתר פעמונים:

קישור לאתר פעמונים - [/https://www.paamonim.org/he](https://www.paamonim.org/he)

במנוע חיפוש באתר פעמונים יש לכתוב את המלל הבא: "כלי לשיקוף המצב הפיננסי האמיתי שלכם"

במרכז העמוד יופיעו הקישורים הבאים:

טופס לביצוע שיקוף למילוי ידני או גיליון אקסל.

מדינת ישראל
משרד העבודה, הרווחה והשירותים החברתיים
האגף לשרותים חברתיים ואישיים
השרות לרווחת הפרט והמשפחה
בשיתוף השרות לעבודה קהילתית

קרן רש"י
RASHI FOUNDATION

“נושמים לרווחה במרכז עוצמה”

מערך המענים והסיוע למשפחות החיות בעוני